

Лінгвокогнітивні особливості функціонування фрейму NATURE CONSERVATION (ОХОРОНА ПРИРОДИ) у художньому творі (на матеріалі роману Джоната Франзена “Свобода”)

Т. В. Луньова

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна
Corresponding author. E-mail: lunyovat@yahoo.com

Paper received 29.01.17; Accepted for publication 10.02.17.

Анотація. У статті здійснено аналіз лінгвокогнітивних особливостей функціонування фрейму NATURE CONSERVATION (ОХОРОНА ПРИРОДИ) у романі “Свобода” Джоната Франзена. У результаті дослідження простежено розгортання фрейму NATURE CONSERVATION у романі в аспекті актуалізації повсякденних і спеціальних знань мовців про природоохоронні проблеми, виокремлено 8 об’єктивованих субфреймів названого фрейму і з’ясовано механізм інтеграції даного фрейму в художнє ціле літературного тексту.

Ключові слова: фрейм, субфрейм, художній твір, концептуальна структура, текстова семантика.

Вступ. Розвиток сучасної мовознавчої науки характеризується складною динамікою дивергентних і конвергентних процесів. Так, з одного боку, у зв’язку з диференціацією предмета дослідження виокремлюються нові напрямки, котрі перетворюються у самостійні дисципліни (наприклад, у рамках когнітивної лінгвістики виформувалися лінгвоконцептологія і когнітивна поетика), а з другого боку, відбувається як об’єднання у нові напрямки різних лінгвістичних дослідницьких підходів (сюди насамперед можна віднести когнітивно-дискурсивний підхід до розгляду мовних явищ), так і екстраполяція на мовний матеріал категоріальної і поняттєвої системи інших дисциплін (у такий спосіб з’явилася, зокрема, еколінгвістика). При цьому художній текст, будучи складним концептуальним і лінгвальним утворенням, потрапляє у фокус дослідницького інтересу або як власне об’єкт вивчення, або як матеріал для спостереження над певними когнітивними і мовними явищами та процесами. Комплексна розвідка може ставити собі за мету розглянути питання і про специфіку певних когнітивно-лінгвальних одиниць у тексті, і про їхню роль у структурі цілісного тексту, і про особливості художнього тексту порівняно з текстами інших типів. Застосування такого комплексного підходу до аналізу функціонування фрейму NATURE CONSERVATION (ОХОРОНА ПРИРОДИ) у художньому творі дозволить ідентифікувати основні складники цього фрейму, виявити рівень усвідомлення проблеми охорони довкілля соціумом, прослідкувати механізми “присвоєння” художнім текстом елементів текстів інших типів, зокрема природоохоронних наукових і публіцистичних текстів.

Огляд літератури з визначеної теми. Звернення лінгвістів до вивчення когнітивного виміру літературних текстів дозволило з’ясувати, що текстова семантика утворюється шляхом ментальних операцій з різними концептуальними одиницями, зокрема, концептами і метафорами [1; 2; 3; 6; 11]. Учені дійшли висновків, що основою художньої семантики є концептуальні структури повсякденної свідомості, які зазнають у тексті різних ментальних перетворень [3, с. 18-19].

Досліджуючи, яким чином мова впливає на розуміння питань екології та охорони довкілля, лінгвістична екологія як галузь еколінгвістики [8; 9] виходить на рівень аналізу вербалізованих структур знання, які

детермінують певне ставлення людини до природи. Зокрема сукупністю концептуальних метафор, використуваних для опису взаємодії людини і природи (наприклад, природних стихій) визначається характер дій людини стосовно природи [5].

Можемо припустити, що художній текст, у якому йдеться про екологічну проблематику, спиратиметься на повсякденну, притаманну членам певної мовної спільноти концептуалізацію взаємовідношень людини і природи та даної екологічної проблеми; така повсякденна концептуалізація інтегруватиметься у художнє ціле як його органічний компонент і зазнаватиме певних змін.

Для опису структурованих уявлень про охорону довкілля доцільно користуватися поняттям фрейма, яке у когнітивній лінгвістиці витлумачується як структурована сукупність даних для репрезентації певної стереотипної ситуації [7, с. 7; 4, с. 16; 10, с. 54; 14, с. 3].

Метою даної статті є простежити особливості функціонування фрейму NATURE CONSERVATION (ОХОРОНА ПРИРОДИ) у літературному тексті як концептуальної структури повсякденної і професійної свідомості, що стала частиною концептуального рівня художнього тексту. **Матеріалом** дослідження послужили текстові фрагменти з роману Джоната Франзена “Свобода”, у яких актуалізується фрейм NATURE CONSERVATION, виокремлені методом суцільної вибірки. Для аналізу фактичного матеріалу було застосовано метод концептуального моделювання.

Результати дослідження та їх обговорення. Роман Джоната Франзена “Свобода” [13] присвячено детальному опису життя Уолтера і Патті Берглунд, їхніх дітей і батьків, а також екскурсам щодо долі їхніх предків. Актуалізація фрейму NATURE CONSERVATION відбувається на першій сторінці роману в характеристиці, яку отримує один з головних героїв – Уолтер: (1) “... they remembered [Walter] pedaling his commuter bicycle up Summit avenue in February snow; it seemed strange that Walter, who was greener than Greenpeace and whose own roots were rural, should be in trouble now for conniving with the coal industry and mistreating country people” [13, с. 3]. Як бачимо, фрейм NATURE CONSERVATION об’єктивується шляхом актуалізації субфрейму ECOLOGICALLY FRIENDLY EVERYDAY LIFE (ЕКОЛОГІЧНЕ ПО-

ВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ) через опис свідомої дії, спрямованої на охорону довкілля, – відмови від використання автомобіля і натомість пересування на велосипеді (*pedaling his commuter bicycle*). Далі об'єктивація фрейму NATURE CONSERVATION підтримується завдяки використанню лексеми *green* у значенні “той, хто переймається чи займається питаннями охорони довкілля” (“*concerned with or supporting environmentalism*” [12]) і власній назві відомої природоохоронної організації – *Greenpeace*. Потому актуалізуються два складники фрейму NATURE CONSERVATION: субфрейми NATURE CONSERVATION AND ECOLOGICALLY UNFRIENDLY INDUSTRY (ОХОРОНА ПРИРОДИ ТА ЕКОЛОГІЧНО НЕБЕЗПЕЧНА ІНДУСТРІЯ) та ECOLOGY AND CULTURE IN INTERACTION (ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ЕКОЛОГІЇ І КУЛЬТУРИ) – перший завдяки виразу *conniving with the coal industry* другий – за допомогою виразу *mistreating country people*.

Характеристика другого головного персонажа – Патті, яка подається слідом за характеристикою Уолтера, також включає актуалізацію фрейму NATURE CONSERVATION: (2) “*There were also more contemporary questions, like, what about those cloth diapers? Worth the bother? [...] Were the Boy Scouts OK politically? Was bulgur really necessary? Where to recycle batteries? How to respond when a poor person of color accuses you of destroying her neighborhood?*” [13, с. 4]. У наведеному текстовому фрагменті називаються ключові для Патті питання, серед яких фігурують два природоохоронних – про використання підгузників з природної тканини на відміну від синтетичних (*what about those cloth diapers?*) і переробку батарейок (*Where to recycle batteries?*), що сприяє актуалізації субфрейму ECOLOGICALLY FRIENDLY EVERYDAY LIFE.

Актуалізований фрейм NATURE CONSERVATION виконує на перших сторінках роману [13, с. 3-4] кілька функцій. По-перше, він використовується для започаткування однієї з головних сюжетних ліній, а саме: роботи Уолтера (разом із ще одним важливим персонажем – його помічницею Лалітою, котра з'явиться пізніше) у природоохоронній сфері. По-друге, указаний фрейм виступає в романі як засіб характеристики персонажів. Так, те, що і Уолтер, і Патті якимось чином пов'язані з природоохоронними питаннями, експлікує наявність між ними певної подібності і зв'язку, водночас те, що Уолтер виконує дії, а Патті обмірковує питання свідчить про відмінність між ними й імплікує напругу в їхніх стосунках, що повною мірою реалізовано в подальшому тексті роману як багатоплановий конфлікт між цими головними персонажами. По-третє, фрейм NATURE CONSERVATION входить до сукупності головних проблем, піднятих у романі, і його об'єктивація сприяє постановці питання про природоохоронну відповідальність кожної людини.

У тексті “Свободи” актуалізація фрейму NATURE CONSERVATION пов'язана з розгортанням сюжету і динамікою подій у художньому світі роману, розвитком характерів персонажів і флуктуацією їхніх стосунків між порозумінням і конфліктом, розбудовою світоглядної і ціннісної складових тексту. Так, у плані

сюжету значна частина перипетій у романі пов'язана з намаганнями Уолтера і Лаліти як співробітників природоохоронного тресту “Лазурні гори” переконати місцевих мешканців переселитися в інше місце, щоб звільнити обрану трестом територію для реалізації планів його засновника. Розглянемо один із таких контекстів: (3) “*Walter had prepared a fine package of attractive offers by the time he and Lalitha, after receiving no response to their numerous friendly letters, had driven the dusty road up the Nine Mile valley, uninvited, on a hot bright morning in July. He was willing to give Mathises and their neighbors as much as \$1,200 an acre, plus free land in a reasonably nice hollow on the southern margin of the preserve, plus relocation costs, plus state-of-the-art exhumation and reburial of all Mathis bones. But Coyle Mathis didn't even wait to hear the details. He said, “No, N-O,” and added that he intended to be buried in the family cemetery and no man was going to stop him. And suddenly Walter was sixteen again and dizzy with anger*” [13, с. 313-314]. У наведеному текстовому фрагменті деталізовано актуалізуються субфрейми IMPLEMENTING A NATURE CONSERVATION PROJECT (РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННОГО ПРОЕКТУ) та ECOLOGY AND CULTURE IN INTERACTION. Перший із названих субфреймів об'єктивовано в описі протистояння між Уолтером і Лалітою з одного боку і Койлем Матісом з другого: як представники тресту Уолтер і Лаліта намагалися мотивувати Койля переселитися. Пропонуючи йому економічно привабливий на їхній погляд пакет пропозицій (*was willing to give Mathises and their neighbors as much as \$1,200 an acre, plus free land in a reasonably nice hollow on the southern margin of the preserve, plus relocation costs, plus state-of-the-art exhumation and reburial of all Mathis bones*), однак Койль не пішов на співпрацю (*But Coyle Mathis didn't even wait to hear the details. He said, “No, N-O.”*). Другий субфрейм реалізується як опис протиріччя між природоохоронним проектом і звичним для покоління певної спільноти людей способом життя на території, котра має вилучатися під цей природоохоронний проект (*state-of-the-art exhumation and reburial of all Mathis bones, he intended to be buried in the family cemetery*). Об'єктивація обох субфреймів здійснена у стилістично відмічених контекстах, що передають як напругу почуттів персонажів, так і сприяють емоційному залученню читача до світу, витвореного в романі. Так, повторення лексеми *plus* у переліку пропозицій (*plus free land in a reasonably nice hollow on the southern margin of the preserve, plus relocation costs, plus state-of-the-art exhumation*) свідчить про емоційне напруження Уолтера і передає читачеві тривожний стан очікування результатів переговорів. Емфатична відповідь Койля, стилістично підкреслена завдяки лексичному повтору (*No, N-O*) і виділена графічно шляхом вживання великих літер (*N-O*) яскраво втілює драматизм протистояння.

У цілому для роману “Свобода” є характерною актуалізація фрейму NATURE CONSERVATION як сюжетної структури в ситуаціях, коли персонажі перебувають у стані емоційного напруження. Щоб підтвердити цей висновок, розглянемо останній елемент сюжету цього художнього тексту. Після розриву з трестом “Лазурні гори” й особистої катастрофи (сме-

рті Лаліти, яка стала його коханням) Уолтер переїхав жити до будиночка, котрий заповіла йому його мати. Тут Уолтер вступив у конфлікт зі своєю сусідкою Ліндою на ґрунті різних поглядів на питання охорони співочих птахів. Уолтер намагався переконати Лінду не випускати свого kota Боббі на вулицю, оскільки той убивав велику кількість пташок. Лінда наполягала, що прогулянки корисні для kota, а кіт необхідний її дітям і не розуміла необхідність піклуватися про диких птахів. Зрештою Уолтерові увірвався терпеч, він упіймав Боббі й завіз його до притулку. Розгнівана Лінда, підозрюючи Уолтера в зникненні улюбленця, на знак помсти завела одразу трьох котів. Через певний час Уолтер виїжджав з будинку на завжди і на прощальній вечірці вони обговорили ситуацію з Ліндою: (4) “*“Listen”, he said, “I was awfully sorry to hear your cat disappeared.” / “Really?” she said. “I thought you hated Bobby.” / “I did hate him. He was a bird-killing machine. But I know you loved him, and it’s a hard thing to lose a pet.” / “well, we have three more now, so.” / he calmly nodded. “Just try to keep them indoors, if you can. They’ll be safer there.” / “I’m sorry – is that a threat?” / “No, not a threat,” he said. “Just a fact. It’s a dangerous world for small animals. Can I get you something else to drink?”*” [13, с. 596]. У наведеному текстовому фрагменті в розмові Уолтера і Лінди про події, які стосувалися їх обох, актуалізується субфрейм PETS AND WILD NATURE (ДОМАШНІ УЛЮЛЕНЦІ І ДИКА ПРИРОДА) (*He [the cat Bobby] was a bird-killing machine*), а також фрейм PETS AND THEIR OWNERS (ДОМАШНІ УЛЮЛЕНЦІ ТА ЇХНІ ВЛАСНИКИ) (*it’s a hard thing to lose a pet*). Співрозмовники ведуть складну гру, у якій намагання порозумітися (*I was awfully sorry to hear your cat disappeared, it’s a hard thing to lose a pet, Can I get you something else to drink?*) поєднуються з викликом й відторгненням (*we have three more now, is that a threat?*).

Порівнюючи текстові фрагменти (3) і (4) можна також помітити, що здійснився розвиток характеру Уолтера як персонажа роману. Так, від неконтрольованого гніву (*dizzy with anger* (3)) Уолтер перейшов до спокійної врівноваженості (*he calmly nodded* (4)). Також відбувалася еволюція персонажа у світоглядному плані. Від самовіданної і щирої роботи на трест “Лазурні гори”, заснованого нафтовим і газовим магнатом Віном Хейвенем, Уолтер прийшов до повного розчарування у цьому проекті, кар’єрного краху і нелегкого повернення до природоохоронної діяльності.

У плані вибудовування стосунків між головними персонажами роману фрейм NATURE CONSERVATION виконує конститутивну функцію. Так, у сімейній драмі Уолтера і Патті далеко не останню роль відіграє той факт, що Патті є глухою до архі-важливої для Уолтера ідеї обмеження росту населення Землі, у той час як його помічниця Лаліта усіяко підтримує його в цьому. Співпраця персонажів у природоохоронному проекті чи відмова від неї мотивується не лише їхніми природоохоронними переконаннями, а й інтимним ставленням одне до одного. Так, Лаліта безтямно закохана в Уолтера і він відповідає їй взаємністю, хоча й страждає через свої почуття, бо вірить в ідеал подружньої вірності. Рок-музикант Річард Кац погоджується стати обличчям проекту Уолтера і Лалі-

ти не скільки тому, що переймається проблемою неконтрольованого зростання населення Землі, стільки тому, що має дружні почуття до Уолтера і цікавість до Патті, з якою він пережив дві любовні пригоди, до певного часу невідомі Уолтерові. Як бачимо, фрейм NATURE CONSERVATION у романі “Свобода” тісно пов’язаний з описаними в тексті емоціями і переживаннями персонажів, а тому стає для читача не абстрактною і віддаленою проблемою, а питанням, яке читач може сприйняти емоційно і завдяки цьому збагнути його важливість.

Зі сказаного вище логічно випливає те, що у романі “Свобода” фрейм NATURE CONSERVATION виконує також роль одного зі світоглядних і ціннісних фокусів. Перш ніж підтвердити цей висновок аналізом фрагментів художнього твору, розглянемо, сукупністю яких субфреймів фрейм NATURE CONSERVATION представлений у тексті. Детальну об’єктивацію отримують насамперед субфрейми IMPLEMENTING A NATURE CONSERVATION PROJECT і ECOLOGICALLY FRIENDLY EVERYDAY LIFE, які репрезентують знання про відповідно професійну діяльність природоохоронців щодо збереження довкілля та повсякденні дії екологічно свідомих людей. Також деталізовану мовну репрезентацію мають у тексті субфрейми NATURE CONSERVATION AND ECOLOGICALLY UNFRIENDLY INDUSTRY і ECOLOGIC AND CULTURE IN INTERACTION, котрі висвітлюють концептуалізацію мовцями базових опозицій, пов’язаних із питанням охорони довкілля: екології і виробництва та екології і культури. Також, об’єктивується фрейм PETS AND WILD NATURE, у структурі якого упорядковано знання мовців про відмінності й певною мірою несумісність одомашненої і дикої природи. Окрім того, роман містить два деталізовані у своїй об’єктивації й яскраві у плані репрезентації людських емоцій, пов’язаних із переживанням цих фреймів, субфрейми-приклад природоохоронних дій: PROTECTING WILD BIRDS (ОХОРОНА ДИКИХ ПТАХІВ), FIGHTING OVERPOPULATION (БОРОТЬБА ЗІ ЗРОСТАННЯМ ЛЮДСЬКОЇ ПОПУЛЯЦІЇ) і один субфрейм-приклад природоруйнівних дій: MOUNTAIN TOP REMOVAL (ВІДКРИТА РОЗРОБКА ГОРИ).

Специфікою текстової актуалізації субфрейму FIGHTING OVERPOPULATION є його прив’язка, з одного боку, до світоглядної колізії одного з головних персонажів, а з другого – до одного з ключових світоглядних питань американської нації. Так, Уолтер палко проповідує відмову від народження дітей, наприклад: (5) “*The final cause is too many damn people on the planet*” [13, с. 233], однак у той же час він непереможно бажає мати дитину від коханої дівчини: (6) “*And the sick thing was – if he was honest with himself – that he did want to have a baby with her [Lalitha]*” [13, с. 335]. Драматизм колізії есплікується в тексті завдяки емоційно забарвленій лексемі (*damn*) й емоційно відміченій граматичній структурі (*he did want to have*). У дискусії про причини небажання американців перейматися питанням зростання чисельності населення Землі Уолтер визначає прагнення свободи однією зі світоглядних домінант американців, що означає відсутність будь-яких обмежень: (7) “*It’s all circling*

around the same problem of personal liberties,” Walter said. “People came to this country for either money or freedom.” [13, с. 383]

Особливістю вербалізації субфрейму PROTECTING WILD BIRDS є його актуалізація у контексті об’єктивної достовірності з точки зору біології та екології знань про життя диких птахів, тобто фрейму WILD BIRDS’ LIFE (ЖИТТЯ ДИКИХ ПТАХІВ), який у романі суміщає повсякденно-побутові і науково-енциклопедичні знання про пернатих, наприклад: (8) “Cerulean warblers winged their way up along the coasts of Mexico and Texas and fanned into the hardwoods of Appalachia and the Ozarks” [13, с. 516].

Субфрейм PROTECTING WILD BIRDS (разом із фреймом WILD BIRDS’ LIFE) і фрейм ECOLOGICALLY UNFRIENDLY INDUSTRY використовуються також у романі для метафоричного опису стосунків між головними персонажами. Так, сумуючи за померлою Лалітою, Уолтер порівнює її смерть зі смертю співочої пташки, а до збереження пам’яті про кохану дівчину він ставиться з таким же пієтетом як до охорони диких птахів: (9) “There seemed to be almost nothing left of Lalitha; she was breaking up on him the way dead songbirds did in the wild – they were impossibly light to begin with, and as soon as their little hearts stopped beating they were barely more than bits of fluff and hollow bone, easily scattered in the wind – but this only made him more determined to hold on to what little of her he still had” [13, с. 590]. Гіркі стосунки Уолтера з дружиною Патті представлено у романі за допомогою метафоричного порівняння з токсичними відходами видобутку вугілля: (10) “Walter was frightened by the long-term toxicity they [he and his wife] were creating with their fights. He could feel it pooling in their marriage like the coal-sludge ponds in Appalachian valleys” [13, с. 354]. Використання субфреймів PROTECTING WILD BIRDS і ECOLOGICALLY UNFRIENDLY INDUSTRY для метафоричної репрезентації емоційно забарвлених стосунків між головними персонажами є ще одним (поряд з безпосереднім описом переживань персонажів, про що йшлося вище) з факторів, котрі сприяють емоційному наснаженню питань про охорону природу, що у свою чергу виступає одним із засобів поставити природоохоронну проблематику на один рівень із кардинальним екзистенційним питанням життя і смерті і ключовим особистісним питанням родинних стосунків. Іншими словами, входячи до світоглядних і ціннісних фокусів “життя та смерть” і “сім’я”, фрейм NATURE CONSERVATION стає світоглядною і ціннісною точкою уваги в романі.

Типологія текстових фрагментів, у яких у романі об’єктивується фрейм NATURE CONSERVATION, включає: опис вчинків персонажів; опис подій, які відбуваються в житті персонажів, їхні діалоги, а саме: діалог з метою пояснення, витлумачення певного природоохоронного питання, діалог-дискусія, діалог-суперечка; художню імітацію газетної статті; худож-

ньо мотивовану репрезентацію статистичних даних. При цьому загальновідомі факти про проблеми охорони природи доповнюються художньо переосмисленими науковими даними, наприклад, у текстовому фрагменті (11) актуалізуються загальні знання пересічних мовців про природоохоронну діяльність: (11) “It’s a whole new approach to conservation” [13, с. 223], які доповнюються деталями природоохоронного проекту з його обґрунтуванням, що становить спеціальні знання [13, с. 223-224].

Також у романі висвітлюється власне мовна складова природоохоронної діяльності, а саме розглядається складне питання про коректну назву для певного природоохоронного проекту, наприклад: (12) “... the first concrete task, Walter said, was to think of a name for their initiative” [13, с. 386].

Висновки. Об’єктивованій у романі “Свобода” Джоната Франзена фрейм NATURE CONSERVATION розгортається від загальновідомих повсякденних знань мовців до спеціальних природоохоронних відомостей й інтегрується у художнє ціле тексту в аспектах розвитку сюжету, еволюції характерів персонажів, динаміки їхніх стосунків й виформування світоглядної і ціннісної складових літературного твору. Детально репрезентований у сукупності своїх восьми субфреймів різного ступеня узагальнення і деталізації (1) IMPLEMENTING A NATURE CONSERVATION PROJECT, 2) ECOLOGICALLY FRIENDLY EVERYDAY LIFE, 3) NATURE CONSERVATION AND ECOLOGICALLY UNFRIENDLY INDUSTRY, 4) ECOLOGIC AND CULTURE IN INTERACTION, 5) PETS AND WILD NATURE, 6) PROTECTING WILD BIRDS, 7) FIGHTING OVERPOPULATION, 8) MOUNTAIN TOP REMOVAL) фрейм NATURE CONSERVATION свідчить про актуальність природоохоронного питання для сучасного американського суспільства. Наявність у романі художньо переосмисленої наукової інформації про природоохоронні проблеми і рефлексій над мовним формулюванням цих проблем вказує на готовність соціуму до серйозного обговорення питання про охорону довкілля. Основною особливістю функціонування фрейму NATURE CONSERVATION у романі “Свобода” є його регулярна актуалізація в контексті емоційно важливих для персонажів роману ситуацій, що виступає одночасно способом “охудожнення” розгляду проблеми охорони природи і засобом викликати в читача емоційний відгук на дану проблему.

Зважаючи на обсяг даної розвідки, у ній не було можливості детально розглянути слоти кожного із субфреймів фрейму NATURE CONSERVATION, об’єктивованого у романі “Свобода” Джоната Франзена. Убачається, що такий аналіз є **перспективою подальшого дослідження**, адже його здійснення сприятиме з’ясуванню деталей функціонування фреймів, притаманних повсякденній і професійній свідомості, у художньому тексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белехова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії) / Л.І. Белехова. – Херсон : Айлант, 2002. – 368 с.
2. Вороб’єва О.П. Вирджинія Вульф в аспекте мовної особливості: когнітивний етюд / О.П. Вороб’єва // Языки и транснациональные проблемы: Мат-лы Первой междунар. науч. конф. / Отв. ред. Т.А. Фесенко. – М., Тамбов : Изд-во ТГУ им. Г.Р.Державина, 2004. – Т. II – С. 50-55.

3. Воробьева О.П. Когнитивная поэтика: здобутки і перспективи / О.П. Воробьева // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2004. – Вип. № 635. – С. 18-22.
4. Дейк Т.А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т.А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
5. Иванова Е.В. Эколингвистика и роль метафоры при описании экологических проблем / Е.В. Иванова – [Электронный ресурс] : <http://www.lib.csu.ru/vch/091/32.pdf>
6. Кагановська О.М. Текстові концепти художньої прози / О.М. Кагановська. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2002. – 292 с.
7. Минский М. Фреймы для представления знаний / М. Минский. – М. : Энергия, 1979. – 152 с.
8. Нурушева Д.А. Эколингвистика как раздел языкознания / Д.А. Нурушева // Фундаментальные исследования. – 2014. – № 5-4. – С. 890-893 – [Электронный ресурс] : <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=34018>
9. Скрипникова А.И. Эколингвистика. Медийный экологический дискурс (на примере казахстанской двуязычной газеты «Экологический курьер») / А.И. Скрипникова // Филология и лингвистика: проблемы и перспективы: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Челябинск, апрель 2013 г.). – Челябинск : Два комсомольца, 2013. – С. 64-67 – [Электронный ресурс] : <http://moluch.ru/conf/phil/archive/79/3626/>
10. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания / Ч. Филлмор // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. XXIII. Когнитивные аспекты языка. – М. : Прогресс, 1988. – С. 52-92.
11. Freeman M. Poetry and the scope of metaphor: Toward a cognitive theory of literature // Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective / Ed. by A.Barcelona. – Berlin; N.Y. : Mouton de Gruyter, 2000. – P. 253-281
12. Merriam-webster dictionary – Available at: <https://www.merriam-webster.com>
13. Franzen J. Freedom / Jonathan Franzen. – N.Y. : Picador, 2010. – 597 p.
14. Clausner T. C. Domains and Image Schemas / T. C. Clausner, W. Croft // Cognitive Linguistics. – 1999. – Vol. 10. – № 10-1. – P. 1-31.

REFERENCES

1. Belekova L.I. Verbal poetic image in the historic and typological perspective: linguo-cognitive aspect (on the material of American poetry) / L.I. Belekova. – Kherson : Ailant, 2002. – 368 p.
2. Vorobyova O.P. Virginia Woolf as a linguistic personality: cognitive study / O.P. Vorobyova // Languages and transnational problems: Papers of the First international scientific conference / Ed. by T.A. Fecenko. – M., Tmabov : Tambov National University named after G.R. Derzhavin Publishing center, 2004. – Vol. II. – P. 50-55.
3. Vorobyova O.P. Cognitive poetics: gains and perspectives / O.P. Vorobyova // Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. – 2004. – Issue # 635. – P. 18-22.
4. T.A. van Language. Cognition. Communication. / T.A. van Dijk – М. : Progress, 1989. – 312 p.
5. Ivanova E.V. Ecolinguistics and the role of metaphor in the description of ecological problems / E.V. Ivanova – Available at: <http://www.lib.csu.ru/vch/091/32.pdf>
6. Kaganovska O.M. Text concepts in literary fiction / O.M. Kaganovska. – К. : KNLU Publishing centre, 2002. – 292 p.
7. Minsky M. Frames for representing knowledge / M. Minsky. – М. : Energia, 1979. – 152 p.
8. Nurusheva D.A. Ecolinguistics as a linguistic discipline / D.A. Nurusheva // Fundamental studies. – 2014. – № 5-4. – P. 890-893 – Available at: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=34018>
9. Skripnikova A.I. Ecolinguistics. Media ecological discourse (on the material of Kazakhstan bilingual newspaper “Ecological courier”) / A.I. Skripnikova // Philology and linguistics: Papers of the II International scientific conference (Chelyabinsk, April 2013). – Chelyabinsk: Dva komsomoltsa, 2013. – P. 64-67) – Available at: <http://moluch.ru/conf/phil/archive/79/3626/>
10. Fillmore Ch. Frames and semantics of understanding / Ch. Fillmore // New trends in the foreign linguistics. – Issue XXIII. Cognitive aspects of the language. – М. : Progress, 1988. – С. 52-92.

The linguo-cognitive peculiarities of the frame NATURE CONSERVATION in a literary text (on the material of the novel *Freedom* by Jonathan Franzen)

T. V. Lunyova

Abstract. The article focuses on the analysis of the linguo-cognitive peculiarities of the verbalization of the frame NATURE CONSERVATION in the novel *Freedom* by Jonathan Franzen. It describes the conceptual evolving of the frame NATURE CONSERVATION in the novel, lists its 8 subframes represented in the text and describes the mechanism of integration of this frame into the specific conceptual structure of the whole literary text.

Keywords: frame, subframe, literary text, conceptual structure, text semantics.

Лингвокогнитивные особенности функционирования фрейма NATURE CONSERVATION (ОХРАНА ПРИРОДЫ) в художественном тексте (на материале романа Джона Франзена “Свобода”)

Т. В. Лунёва

Аннотация. Статья посвящена анализу лингвокогнитивных особенностей функционирования фрейма NATURE CONSERVATION (ОХРАНА ПРИРОДЫ) в романе “Свобода” Джона Франзена. Проведенное исследование позволило проследить разворачивание фрейма NATURE CONSERVATION в романе в аспекте актуализации повседневных и специальных знаний говорящих о проблемах охраны окружающей среды, выделить 8 объективированных субфреймов названного фрейма и описать механизм интеграции данного фрейма в художественное целое литературного текста.

Ключевые слова: фрейм, субфрейм, художественное произведение, концептуальная структура, текстовая семантика.